

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความรู้ พฤติกรรมการบริโภคและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2554 รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 146 ราย ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่ง เป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ
- 4.2 พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ
- 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ
- 4.4 ความสนใจในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะ
- 4.5 ความเป็นบริบทพื้นที่

4.1 ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ

ตาราง 4.1 แสดงจำนวน ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ในการบริโภค ผักปลอดสารพิษที่ถูกต้อง (N=146)

ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน ที่ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ที่ตอบผิด (ร้อยละ)
1. การรับประทานผักมีประโยชน์ต่อร่างกาย	140 (95.9)	24 (4.1)
2. ผักที่มีความปลอดภัยจากสารพิษและมีคุณค่าต่อร่างกาย คือ ผักที่วางขายตามท้องตลาด	105 (71.9)	59 (28.1)
3. ผักพื้นบ้าน เช่น สะเดา กระถิน ยอดแค สะตอ เป็นผักที่ ปลอดภัยจากสารพิษที่ควรนำมาบริโภคเป็นประจำ	121 (82.9)	43 (17.1)
4. ผักบริโภคใบ เช่น ผักกาดขาว ผักคะน้า ที่มีจำหน่าย ทั่วไปในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง	87 (59.6)	77 (40.4)
5. ผักบริโภคผล เช่น พริกทอง มัน บวบ ที่มีจำหน่ายทั่วไป ในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง	68 (46.6)	96 (53.4)

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่อง การรับประทานผักมีประโยชน์ต่อร่างกาย ร้อยละ 95.9 ผักที่มีความปลอดภัยจากสารพิษและมีคุณค่าต่อร่างกาย คือ ผักที่วางขายตามท้องตลาดและผักพื้นบ้าน เช่น สะเดา กระถิน ยอดแค สะตอ เป็นผักที่ปลอดภัยจากสารพิษที่ควรนำมาบริโภคเป็นประจำ ร้อยละ 82.9 ผักที่มีความปลอดภัยจากสารพิษและมีคุณค่าต่อร่างกาย คือ ผักที่วางขายตามท้องตลาด ร้อยละ 71.9 ผักบริโภคใบ เช่น ผักกาดขาว ผักคะน้าที่มีจำหน่ายทั่วไปในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ร้อยละ 59.6 และผักบริโภคผล เช่น พริกทอง มัน บวบ ที่มีจำหน่ายทั่วไปในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ร้อยละ 46.6

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน ที่ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ที่ตอบผิด (ร้อยละ)
6. ผักบริโภคผัก เช่น ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา ที่มีจำหน่ายทั่วไป ในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง	107 (73.3)	57 (26.7)
7. การกินผักผลไม้ที่มีสารพิษตกค้างอาจก่อให้เกิดอันตราย ต่อร่างกาย	132 (90.4)	32 (9.6)
8. การซื้อผักมาจากตลาดจำเป็นต้องทำ ความสะอาดอย่างถูกวิธีก่อนปรุงหรือรับประทานทุกครั้ง เช่น แช่ ในน้ำสะอาด หรือล้างน้ำที่ไหลผ่าน เป็นต้น	135 (92.5)	29 (7.5)
9. ท่านคิดว่า การทำความสะอาดผักโดยการล้างน้ำ สะอาด หลายๆ ครั้ง จะสามารถล้างสารพิษตกค้างออกได้แต่ไม่ 100 เปอร์เซ็นต์	84 (57.5)	80 (43.5)
10. วิธีล้างสารตกค้าง อื่นๆ เช่น การใช้น้ำยาล้างผัก น้ำส้มสายชู ค้างทับทิม หรือวิธีอื่นใดก็ไม่สามารถล้าง สารพิษได้หมด 100 เปอร์เซ็นต์เช่นกัน	112 (76.7)	52 (23.3)

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่อง 3 การซื้อผักมาจากตลาดจำเป็นต้องทำความสะอาดอย่างถูกวิธีก่อนปรุงหรือรับประทานทุกครั้ง เช่น แช่ในน้ำสะอาด หรือล้างน้ำที่ไหลผ่าน เป็นต้น ร้อยละ 92.5 การกินผักผลไม้ที่มีสารพิษตกค้างอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ร้อยละ 90.4 ผักบริโภคผัก เช่น ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา ที่มีจำหน่ายทั่วไปในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ร้อยละ 73.3 และวิธีล้างสารตกค้างอื่นๆ เช่น การใช้น้ำยาล้างผัก น้ำส้มสายชู ค้างทับทิม หรือวิธีอื่นใดก็ไม่สามารถล้างสารพิษได้หมด 100 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 76.7

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน ที่ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ที่ตอบผิด (ร้อยละ)
11. การเลือกซื้อผักที่ขายตามท้องตลาด บางครั้งไม่มีความมั่นใจว่าเป็นผักปลอดสารพิษ	86 (58.9)	78 (41.1)
12. ผักปลอดภัยจากสารพิษที่วางขายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำมีความปลอดภัยกว่าผักปลอดสารพิษที่วางขายในตลาดทั่วไป	107 (73.3)	57 (26.7)
13. ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูกเลย	88 (60.3)	76 (39.7)
14. ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีในระยะเริ่มต้นของการเพาะปลูกนอกจากนั้นจะไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิตอีก	17 (11.6)	147 (88.4)
15. ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชแต่มีระยะเวลาเก็บที่ไม่เป็นอันตราย	20 (13.7)	144 (76.3)

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่อง การเลือกซื้อผักที่ขายตามท้องตลาด บางครั้งไม่มีความมั่นใจว่าเป็นผักปลอดสารพิษ และผักปลอดภัยจากสารพิษที่วางขายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำมีความปลอดภัยกว่าผักปลอดสารพิษที่วางขายในตลาดทั่วไป ร้อยละ 73.3 ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูกเลย ร้อยละ 60.3 ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชแต่มีระยะเวลาเก็บที่ไม่เป็นอันตราย ร้อยละ 13.7 และ ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีในระยะเริ่มต้นของการเพาะปลูกนอกจากนั้นจะไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิตอีก ร้อยละ 11.6

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่ม จำแนกตามระดับคะแนนของความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ จำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน)

จำนวนคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง (15 คะแนน)	จำนวน	ร้อยละ
8.00	4	2.7
9.00	6	4.2
10.00	31	21.2
11.00	32	21.9
12.00	32	21.9
13.00	33	22.6
14.00	8	5.5
รวม	146	100.00

จากตาราง 4.2 การวัดความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ จำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน) ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ ส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนที่ 13.00 คะแนน จำนวน 33 คน ร้อยละ 22.6 คะแนน ระดับคะแนน 11.00, 12.00 จำนวนละ 32 คน ร้อยละ 21.9 ระดับคะแนนต่ำสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับคือ 8.00 คะแนน จำนวน 4 คน ร้อยละ 2.7 คะแนนสูงสุด ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับคือ 14.00 คะแนน จำนวน 8 คน ร้อยละ 5.5 จากคะแนนรวม 15 คะแนน

ตาราง 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ จำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน)

คะแนน	N	Minimum	Maximum	Mean	Std.
	146	8.00	14.00	11.4589	1.42938

จากตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ ที่ระดับคะแนน 11.4589 ระดับคะแนนต่ำสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับคือ 8.00 คะแนน คะแนนสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับคือ 14.00 จากคะแนนรวม 15 คะแนน

ตาราง 4.3 แสดงระดับคะแนนต่ำสุด สูงสุดและค่าเฉลี่ยของความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ปลอดภัยจำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน)

คะแนน	N	Minimum	Maximum	Mean	Std.
	146	8.00	14.00	11.4589	1.42938

จากตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ปลอดภัยที่ระดับคะแนน 11.4589 ระดับคะแนนต่ำสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับคือ 8.00 คะแนน คะแนนสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับคือ 14.00 จากคะแนนรวม 15 คะแนน

ตาราง 4.3 (ต่อ) แสดงค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ปลอดภัยจำนวน 15 ข้อ (15 คะแนน) แยกตามเพศ

ระดับความรู้	ค่าเฉลี่ย
ชาย	11.47
หญิง	11.44
ค่าเฉลี่ยรวม	11.45

จากตาราง 4.3 (ต่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งตามเพศพบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ปลอดภัยที่ระดับคะแนน 11.47 เพศชายมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ปลอดภัยที่ระดับคะแนน 11.47 เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ปลอดภัยที่ระดับคะแนน 11.44 จากค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การบริโภคน้ำมันพืชที่ระดับคะแนน 11.4589 จากคะแนนรวม 15 คะแนน

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ (N=146)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
สูง (11-15)	136	93.2
ปานกลาง(6-10)	10	6.8
ต่ำ (0-5)	-	-
รวม	164	100.00

จากตาราง 4.4 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ ระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนที่ผ่านการอบรมโครงการพืชผักอาหารปลอดภัย ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลา และกลุ่มตัวอย่างก็ยังคงเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน การดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชน โดยเฉพาะการเป็นแกนนำหมู่บ้านในเรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา พื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลามีการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการสื่อสารและคมนาคมซึ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก มีการนำเอาวัฒนธรรมตะวันตกพร้อมทั้งระบบการผลิตเพื่อการขายมากขึ้น ทำให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง (วัฒนธรรมตะวันตกออกและตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย, ศิริพร ดาบเพชร คมคาย มากบัว และประจักษ์ แป๊ะสกุล, 2551) ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหาร และความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ต้องพึ่งพิงอาหารจากระบบตลาดมากขึ้น วิถีชีวิตเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมในชนบทสู่สังคมเมืองและระบบการผลิตแบบใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการผลิตทางการเกษตร กระบวนการแปรรูปอาหาร การเก็บรักษาและการบรรจุภัณฑ์ มีการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืชและสารเคมีสังเคราะห์มากขึ้น มีการแสวงหาความสะดวกสบายในการซื้ออาหารที่ง่ายต่อการปรุงและประหยัดเวลา ความรู้ที่ได้รับก็มีความหลากหลายตามสื่อต่างๆ ซึ่งมีการเผยแพร่อย่างกว้าง ทั้งทางด้านสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ เว็บไซต์เกี่ยวกับข้อมูลผักปลอดสารพิษ หรือการจัดการเรียนการสอน โดยผ่านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษในสถาบันการศึกษา

ซึ่งนักเรียนและเยาวชนเหล่านี้ได้นำความรู้มาเผยแพร่แก่ผู้ปกครองของตนเอง และที่สำคัญก็คือการจัดนิทรรศการให้ความรู้ในห้างสรรพสินค้าหรือแหล่งจำหน่าย หรือ ณ สถานที่ที่เป็นจุดศูนย์รวมของหมู่บ้านหรือชุมชน ก็เป็นการเผยแพร่ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษอย่างแพร่หลาย แต่ถึงกระนั้น ความรู้เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษก็จำกัดในกลุ่มคนหรือครอบครัวรักสุขภาพ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เท่านั้น

ดังนั้นควรมีการเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนให้มากขึ้น โดยผ่านสื่อต่างๆ ตามชุมชน เช่น รูปภาพ โปสเตอร์ เสียงตามสาย การจัดนิทรรศการหรือการสาธิตการปลูกพืชผักปลอดสารพิษในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องโดยการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อการผลิตและเพื่อการบริโภคตลอดจนเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป

4.2 พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ

ตาราง 4.5 จำนวน ร้อยละ จำแนกตามพฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ (N=146)

พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
1. เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านซื้อผักปลอดสารพิษมาบริโภคในครั้งแรก		
- เป็นผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว	43	32.4
- ความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ได้แก่ ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี	21	29.5
- ได้มีส่วนช่วยเกษตรกรให้ลดการใช้ยาฆ่าแมลง	8	15.5
- อิทธิพลของการได้รับข่าวสารเรื่องสุขภาพและอาหารปลอดสารพิษ เช่น การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐ วารสารเพื่อสุขภาพ	23	14.7
- การชักชวนของผู้อื่น เช่น เพื่อน ผู้มีชื่อเสียง แพทย์	47	5.2
- สามารถประหยัดเวลาในการล้างผักและสะดวกในการปรุงอาหาร	4	2.7
2. ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาในรอบ 3 เดือน ท่านบริโภคผักปลอดสารพิษ ความถี่โดยเฉลี่ย		
1. สัปดาห์ละ 1 ครั้ง(มือ)	72	49.3
2. สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง(มือ)	28	19.2
3. สัปดาห์ละ 4-5 ครั้ง(มือ)	11	7.5
4. ทุกวันอย่างน้อยวันละ 1 มื้อในรอบสัปดาห์	35	24.0
3. ในการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษ ท่านเลือกยี่ห้อหรือตราผู้ผลิตผักปลอดสารพิษหรือไม่		
- ไม่เลือก	41	28.1
- เลือก	105	71.9
1. ดอยคำ โครงการหลวง	105	71.9
2. ยี่ห้อของร้านที่จัดจำหน่าย เช่น แม็คโคร เลมอนกรีน	98	67.1
3. กรีนไลฟ์	45	30.8
4. ผักดอยหลวง	37	25.3
5. ยี่ห้อของกลุ่มเกษตรกรจากชุมชนต่างจังหวัดที่มีตรากรมส่งเสริมการเกษตร	36	24.7
6. กรีนเน็ท	15	10.3

ตาราง 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
4.มูลเหตุสำคัญที่สุด ซึ่งทำให้ท่านเลือกผักปลอดสารพิษยี่ห้อดังกล่าวข้างต้น		
1. ไว้ใจได้ว่าปลอดสารพิษจริง	146	100.0
2. เป็นผักปลอดสารพิษที่มีชื่อเสียงมานาน	111	76.0
3. มีผักปลอดสารพิษให้เลือกหลายประเภท	98	67.1
4. มีผู้แนะนำให้ซื้อยี่ห้อนี้	67	45.9
5. หาซื้อง่าย	47	32.2
6. ราคาถูกกว่า	12	8.2
7. เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น วารสารสุขภาพว่าปลอดภัยจริง	9	6.2

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านซื้อผักปลอดสารพิษมาบริโภคในครั้งแรก ได้แก่ เป็นผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นอสม.มีพื้นฐานที่ดีต่อแนวคิดด้านสุขภาพ ประกอบเรื่องผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายซึ่งธรรมชาติของมนุษย์เองให้ความสำคัญและใส่ใจเป็นอันดับต้นๆ จึงทำให้การวัดระดับความรู้ อยู่ในระดับที่มาก

ตาราง 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
5. ยี่ห้อและบรรจุภัณฑ์ของผักปลอดสารพิษมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษมากน้อยเพียงใด		
1. มากที่สุด	29	19.9
2. มาก	43	29.5
3. ปานกลาง	36	24.7
4. น้อย	10	6.8
5. น้อยที่สุด	28	19.2
6. ชนิดของผักที่ท่านซื้อเป็นประจำ		
1. ผักคะน้า	141	96.6
2. ผักกาดขาว	116	79.5
3. ผักบุ้ง	75	51.4
4. ดอกกะหล่ำ	65	44.5
5. กะหล่ำปลี	53	36.3
6. ผักกาดหอม	33	22.6
7. ผักกวางตุ้ง	32	21.9
8. แดงกวา	31	21.2
9. ถั่วฝักยาว	24	16.4
10. ถั่วงอก	4	2.7

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ ให้ความสำคัญเรื่องยี่ห้อและบรรจุภัณฑ์ของผักปลอดสารพิษ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษมาก ปานกลาง และมากที่สุด แสดงถึงความเชื่อ ค่านิยมต่อ สัญลักษณ์ที่มีการรับรองมาตรฐานแนวนอนไม้ ต่อ ไปการที่จะต้องเข้มงวดและตรวจผักที่มีการผลิตและได้รับการรับรองความเชื่อมั่นอย่างปลอดภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คะน้า ผักกาดขาวและผักบุ้งซึ่งเป็นผักที่ได้รับความนิยมมากซึ่งแสดงถึงการบริโภคที่หลากหลายเนื่องจาก สามารถปรุงและประกอบอาหารได้หลายอย่าง และเป็นที่ยอมรับในการบริโภคของคนส่วนใหญ่

ตาราง 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
7.ท่านบริโภคผักปลอดสารพิษบ่อยครั้งมากน้อยเพียงใดในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาโดยเฉลี่ย		
1. สัปดาห์ละ 1 มื้อ	46	31.5
2. สัปดาห์ละ 2-3 มื้อ	39	26.7
3. สัปดาห์ละ 4-5 มื้อ	34	23.3
4. ทุกวันอย่างน้อยวันละ 1 มื้อ	27	18.5
8.สถานที่ที่ท่านซื้อผักปลอดสารพิษเป็นประจำ		
1. ซูเปอร์มาร์เก็ตที่ใกล้บ้าน	111	76.0
2. ตลาดสดขนาดใหญ่	75	51.4
3. ตลาดสดทั่วไป	52	35.6
4. ร้านค้าส่งหรือร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ เช่น แมคโคร โลตัส บิ๊กซีคาร์ฟูร์	47	32.2
5. ร้านขายอาหารปลอดสารพิษโดยเฉพาะ เช่น เลมอน ฟาร์ม ร้านขายอาหารชีวจิต	26	17.8
6. ซูเปอร์มาร์เก็ตที่อยู่ในห้างสรรพสินค้า เช่น ท็อปส์	5	3.4

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษบ่อยครั้งมากน้อยเพียงใดในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่าการบริโภคตามนิยามคือ สัปดาห์ 4 – 5 มื้อ หรือบริโภคทุกวันอย่างน้อยวันละ 1 มื้อๆ ละประมาณ 0.50 กิโลกรัม/วัน ซึ่งมีค่อนข้างน้อยเนื่องวิถีชีวิต การประกอบอาชีพทำให้ไม่มีเวลาในการจัดหาและเตรียมอาหารเอง ต้องพึ่งพาระบบการจำหน่ายอาหารสำเร็จรูป ไม่สามารถเลือกหรือหาร้านอาหารที่มีผักปลอดสารพิษในการปรุงอาหารเพื่อจำหน่ายได้

สถานที่ที่ท่านซื้อผักปลอดสารพิษเป็นประจำ ได้แก่ ซูเปอร์มาร์เก็ตที่ใกล้บ้าน เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวมีห้างสรรพสินค้า เช่น บิ๊กซี 2 แห่ง แมคโคร โลตัส ที่อยู่ในพื้นที่และใกล้เคียงจึงทำให้สะดวกหาได้ง่ายเดินทางสะดวก รวดเร็ว ใช้เวลาเดินทาง 5 – 10 นาที เปิดทุกวัน ทั้งกลางวันและกลางคืน จึงเป็นที่นิยมและเลือกที่จะใช้บริการมากกว่า

ตาราง 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
9. ท่านบริโภคผักที่เป็นพืชผักพื้นบ้านที่ปลูกในพื้นที่หรือนำมาจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผักชะอม, ผักตำลึง, ฯลฯ ที่เป็นพืชผักพื้นบ้านอย่างน้อยแค่ไหน ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา		
1 ไม่เคย	11	7.5
2 เคยเป็นบางครั้ง	36	27.4
3 เคยเป็นประจำหากมีโอกาส	52	8.2
4 ทุกวันอย่างน้อยวันละ 1 มื้อ	47	4.8
10. การซื้อผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ใครเป็นผู้ซื้อ		
1 พ่อบ้าน	17	11.6
2 แม่บ้าน	111	76.0
3 แม่ครัวประจำบ้าน	7	4.8
4 อื่นๆ (โปรดระบุ)		
บุตร	11	7.5

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องบริโภคผักที่เป็นพืชผักพื้นบ้านที่ปลูกในพื้นที่หรือนำมาจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผักชะอม, ผักตำลึง, ฯลฯ ที่เป็นพืชผักพื้นบ้านอย่างน้อยแค่ไหน ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เคยเป็นบางครั้ง ร้อยละ 27.4 รองลงมาเคยเป็นประจำหากมีโอกาส ร้อยละ 8.2 และไม่เคย ร้อยละ 7.5 ส่วนการซื้อผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ผู้ซื้อ คือ แม่บ้าน พ่อบ้าน และบุตร ร้อยละ 76.0, 11.6 และ 7.5 ตามลำดับ

ตาราง 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
11.หากท่านมีโอกาสเลือกบริโภคระหว่างผักพื้นบ้านที่อยู่ในบริเวณบ้านกับผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดท่านจะเลือกอย่างไรมากที่สุด		
1. เลือกผักพื้นบ้านมากกว่า	110	75.3
2. เลือกผักพื้นบ้านหรือผักที่ปลอดสารพิษที่จำหน่ายจากแหล่งที่เชื่อถือได้	28	19.2
3. เลือกผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดมากกว่า	8	5.5
12.ในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมามีท่านเคยตรวจหาสารพิษในเลือดโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือจากหน่วยงานอื่นหรือไม่		
1. ไม่เคย	41	28.1
2. เคย นานมาแล้ว	48	32.9
3. เคยตรวจทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	57	39.0

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องโอกาสเลือกบริโภคระหว่างผักพื้นบ้านที่อยู่ในบริเวณบ้านกับผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด จะเลือกผักพื้นบ้านมากกว่า ร้อยละ 75.3 รองลงมา เลือกผักพื้นบ้านหรือผักที่ปลอดสารพิษที่จำหน่ายจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ร้อยละ 19.2 และเลือกผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดมากกว่า ร้อยละ 5.5 ส่วนในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมามีท่านเคยตรวจหาสารพิษในเลือดโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือจากหน่วยงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เคยตรวจนานมาแล้ว และไม่เคย ร้อยละ 39.0, 32.9 และ 28.1 ตามลำดับ

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่สามารถเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษได้อย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ อีกทั้งทางเลือกในการบริโภคผักปลอดสารพิษมีหลากหลายทางเลือก เนื่องมาจากพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองในเวลาที่ไม่ถึงทศวรรษ การอพยพของคนที่ต่างถิ่นเข้ามาทำงานในระบบอุตสาหกรรม และระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ชุมชนหลายแห่งมีการคมนาคมที่สะดวกทำให้กลายเป็นชุมชนเมือง มีผู้คนที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่น มีดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบระบบตลาด ใช้บริการระบบสาธารณสุขูปโภคสำหรับคนเมือง เช่น ไฟส่องถนน ระบบระบายน้ำ ระบบประปา เป็นต้น ส่วน ความสัมพันธ์ทั้งในระดับย่อย เช่น ครอบครัว

ครอบครัว ชุมชนและหมู่บ้านแปรเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดลักษณะชุมชนเมืองที่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันเช่นในอดีตที่ผ่านมา การติดต่อหรือผูกพันเหมือนเครือญาติเลือนหายไป กลับกลายเป็นการติดต่อประสานงานแบบเป็นทางการหรือพิธีการมากกว่า ไม่เกิดความสนิทสนมหรือพึ่งพา ลักษณะของชุมชนเมืองมีแต่ความวุ่นวาย เร่งรีบ ทุกคนสนใจแต่เรื่องของตัวเอง ไม่สนใจว่าคนอื่นจะเป็นอย่างไร ความมีน้ำใจหาได้ยากในชุมชนเมือง ต่างกับสังคมชนบทที่รู้จักกันทั้งหมู่บ้าน แต่การอยู่ในสังคมเมืองโอกาสที่จะได้เจอกับสิ่งที่เจริญ โอกาสดีในด้านต่างๆ ก็จะมีมากกว่าในชนบท ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเชิงลักษณะผลประโยชน์หรือทางธุรกิจมากกว่า มีช่องว่างระหว่างกันมากขึ้น ในด้านครอบครัวอาจมีเวลาที่อยู่ร่วมกันน้อยลง ใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมด้านอื่นมากขึ้น เช่น ท่องเที่ยวหรือกิจกรรมด้านสังคมนอกบ้านหรือโลกส่วนตัว เช่น อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือ ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนเมือง ซึ่งตำบลท่าศาลาก็ได้ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยความหลากหลายนี้ทำให้ความเป็นอัตลักษณ์แห่งพื้นที่และชุมชนเดิมค่อยเลือนหายไป นำไปสู่การมีสังคมและโครงสร้างใหม่ กลายเป็นวิถีชีวิตสังคมเมืองรวมทั้งเกิดห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง ร้านอาหารมากขึ้น ทั้งความเป็นชนบทไป โดยพฤติกรรมการบริโภคก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เริ่มต้นที่พื้นที่เพาะปลูกที่ลดลงและหายไป พื้นที่เพาะปลูกพักพื้นที่นิยมปลูกตามพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณหลังบ้านเริ่มหายไป หมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น ทำให้การพึ่งพาแหล่งอาหารจากภายนอกเข้าสู่พื้นที่ การเพิ่มผลผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคจึงตามมา โอกาสและทางเลือกของประชาชนในพื้นที่ในการเลือกบริโภคตามความสะดวก และง่ายต่อการเลือกซื้อมากขึ้น โดยหันไปซื้ออาหารปรุงสำเร็จรูป อาหารตามรถเข็นร้านแผงลอยตามที่สาธารณะ สวนอาหาร ภัตตาคารตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยและตรวจสอบได้ยากขึ้น หรือเป็นอาหารแบบที่มีความสะดวกสบายในการซื้ออาหาร และการบริโภคอาหารที่ง่ายต่อการปรุงและประหยัดเวลาแบบวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ส่งผลให้คนไทยนิยมรับประทานอาหารประเภทจานด่วนไม่ว่าจะเป็นประเภทรับประทานอ้อม เช่น พิซซ่า ใ้สักรอก ไก่ทอด ขนมปัง แซมเบอร์เกอร์ มันฝรั่งทอด โดยอาหารประเภทนี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วย แป้ง เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ หรือประเภทอาหารว่าง ซึ่งเป็นอาหารคาวหรืออาหารหวานระหว่างมื้ออาหาร เช่น ขนมเค้ก โดนัท ไอศกรีม คุกกี้ แชนนวิช และขนมปังรูปแบบต่างๆ ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงในการเก็บรักษาอาหารและการหุงต้มอาหาร การบริโภคเนื้อสัตว์ที่สดใหม่เปลี่ยนจากธรรมชาติเป็นการบริโภคเนื้อสัตว์แช่แข็งหรือบรรจุกระป๋องมากขึ้น วิธีการปรุงอาหารนิยมใช้วิธีทอด อบ ย่าง ซึ่งอาหารจะอุดมไปด้วยโปรตีนจากเนื้อสัตว์ ไขมัน แป้ง และน้ำตาลมากขึ้น ซึ่งเป็นอาหารที่เสี่ยงต่อโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจขาดเลือด

และอันตรายจากสารสารเคมีในกระบวนการผลิต การเก็บรักษาอาหารเหล่านี้ส่งผลต่อความปลอดภัยและสุขภาพของผู้บริโภค เป็นต้น

ตลอดจนปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบขึ้นพื้นฐานของชุมชน เช่น ด้านเทคโนโลยี เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ก็ถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของพฤติกรรมกรรมการบริโภค ด้วยเช่นกัน

4.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

ตาราง 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เพศ	N	Mean	S.D.	P-value	t
ชาย	63	11.47	1.3661	0.899	0.127
หญิง	83	11.44	1.4836		

** คำนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.6 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตาราง 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานะ ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สถานะ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1.579	6	.263	.550	.769
Within Groups	66.530	139	.479		
Total	68.110	145			

** คำนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.7 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานะ ที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตาราง 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

อายุ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.580	6	.097	.154	.988
Within Groups	87.393	139	.629		
Total	87.973	145			

** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.8 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตาราง 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

อาชีพ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	17.595	6	2.933	2.156	.051
Within Groups	189.035	139	1.360		
Total	206.630	145			

** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.9 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ ที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตาราง 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ระดับการศึกษา	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	7.985	6	1.331	.950	.462
Within Groups	194.734	139	1.401		
Total	202.719	145			

** คำนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.10 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตาราง 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

รายได้ต่อเดือน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5.020	6	.837	1.079	.378
Within Groups	107.809	139	.776		
Total	112.829	145			

** คำนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.11 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตาราง 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนสมาชิกของครอบครัว ที่แตกต่างกัน กับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จำนวนสมาชิกของ ครอบครัว	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1.196	6	.199	.254	.957
Within Groups	109.085	139	.785		
Total	110.281	145			

** คำนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4.12 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนสมาชิกของครอบครัว ที่แตกต่างกัน จะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากผลการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน นั้น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ สถานะ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่แตกต่างกัน จะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ในการบริโภคผักปลอดสารพิษในทางบวก สาเหตุอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ผ่านการอบรมโครงการพืชผักอาหารปลอดภัย ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลา ทำให้มีความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษและนำไปปฏิบัติเพื่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว ตลอดจนเป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรมที่ถูกต้องในฐานะผู้นำด้านสุขภาพ โดยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประการหนึ่งคือ การเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล การเรียนรู้ดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ สภาพแรงผลักดันของร่างกาย รางวัล การลงโทษ ทักษะคิด ค่านิยม กลุ่มบุคคล ข่าวสาร การจูงใจ เป็นต้น ซึ่งการศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการเรียนรู้ ทั้งจากหลักสูตรของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านและ การอบรมของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลท่าศาลา ตลอดจนการเรียนรู้ผ่านสื่อ

ต่างๆ ในชุมชน การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านทางสื่อต่างๆ ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และกลุ่มคนต้นแบบด้านสุขภาพของชุมชน เป็นต้น

4.4 ความสนใจในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะ

ตาราง 4.13 จำนวนและร้อยละ ของความเข้าใจในความหมายของคำว่า “ปลอดสารพิษ” (N=146)

ความเข้าใจในความหมายของคำว่า “ปลอดสารพิษ”	จำนวน	ร้อยละ
- ผักที่ล้างยาฆ่าแมลงออกแล้ว	25	17.1
- ผักที่ใช้ยาฆ่าแมลงจำนวนน้อย ที่ส่วนมากยอมรับว่าปลอดภัยหรือไม่ใช้เลย	27	18.5
- ผักที่ไม่ใช้ยาฆ่าแมลงและไม่ใช้ยาปราบศัตรูพืชทุกชนิด แต่ใช้วิธีอื่นๆ ที่ปลอดภัยแทน	94	64.4
รวม	146	100

จากตาราง 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในความหมายของคำว่า “ปลอดสารพิษ” คือ ผักที่ไม่ใช้ยาฆ่าแมลงและไม่ใช้ยาปราบศัตรูพืชทุกชนิด แต่ใช้วิธีอื่นๆ ที่ปลอดภัยแทน มากที่สุด ร้อยละ 64.4 รองลงมาคือ ผักที่ใช้ยาฆ่าแมลงจำนวนน้อย ที่ส่วนมากยอมรับว่าปลอดภัยหรือไม่ใช้เลย ร้อยละ 18.5 และผักที่ล้างยาฆ่าแมลงออกแล้ว ร้อยละ 17.1 ตามลำดับ

ตาราง 4.14 จำนวน และร้อยละ ความรุนแรงของอันตรายที่เกิดจากสารพิษตกค้าง ซึ่งจะเป็นผลต่อสภาพร่างกายของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ตามความเข้าใจของผู้ตอบแบบทดสอบ โดยพิจารณาเรียงลำดับจากระดับความรุนแรงมากที่สุด คือระดับที่ 4 ไปจนถึงระดับความรุนแรงน้อยที่สุด คือระดับที่ 1 (N=146)

อันตรายที่เกิดจากสารพิษตกค้าง	ระดับความรุนแรง									
	ระดับ 4		ระดับ 3		ระดับ 2		ระดับ 1		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.มีผลทำให้ระบบความจำทำงานลดลง	9	6.2	31	21.2	49	33.6	57	39.0	146	100.0
2.อันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา	11	7.5	50	34.2	61	41.8	24	16.4	146	100.0
3.เกิดการสะสมในร่างกายจะก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ	112	76.7	34	23.3	0	0.0	0	0.0	146	100.0
4.มีผลต่อทารกในครรภ์มารดา	14	9.6	31	21.2	36	24.7	65	44.5	146	100.0
รวม	146	100	146	100	146	100	146	100		

จากตาราง 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับความรุนแรงของอันตรายที่เกิดจากสารพิษตกค้าง ซึ่งจะเป็นผลต่อสภาพร่างกายของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยระดับความรุนแรงมากที่สุด เนื่องจากเห็นสภาพของข้อมูลการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของคนในพื้นที่ ด้วยโรคมะเร็งเป็นอันดับ 1 (ข้อมูลสาเหตุการตาย สำนักทะเบียนราษฎรที่ว่าการอำเภอเมืองเชียงใหม่, 2553)

ตาราง 4.15 จำนวนและร้อยละ ของการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ

การรับทราบข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
- วิทยุและโทรทัศน์	98	32.2
- วารสารและสิ่งตีพิมพ์	56	18.4
- บุคลากรทางสาธารณสุข เช่น แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	63	20.7
- ญาติ / เพื่อน	41	13.5
- ลักษณะผลิตภัณฑ์ผักปลอดสารพิษที่วางจำหน่ายโดยตรง	35	11.5
- การจัดงานแสดงสินค้าเพื่อสุขภาพ	11	3.6

จากตาราง 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ จากวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งคงสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคมเมืองที่การบริโภคสื่อค่อนข้างมาก ทุกครัวเรือนต้องมีทีวีอย่างน้อย 2 – 3 เครื่อง และสถานีวิทยุที่มีมากมายสามารถสื่อและเข้าถึงได้ง่ายในยุคปัจจุบัน จึงเป็นช่องทางที่จะให้ข้อมูลในเรื่องผักปลอดสารพิษได้ดีอีกช่องทางหนึ่ง ที่ส่งตรงถึงผู้บริโภค

ตาราง 4.16 จำนวนและร้อยละ ของกระแสการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนามีผลต่อการบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างไร

ผลต่อการบริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีผล	7	4.8
- มีผลมากกับชีวิตประจำวัน ผู้บริโภคควรเอาใจใส่และดูแลตนเองโดยการแสวงหาความรู้	112	76.7
- มีผลบ้างแต่ไม่มาก	21	14.4
- มีผลมาก	6	4.1
รวม	146	100.0

จากตาราง 4.16 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง คิดว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนามีผลต่อการบริโภคผักปลอดสารพิษ คือ มีผลมากกับชีวิตประจำวัน ผู้บริโภคควรเอาใจใส่และดูแลตนเองโดยการแสวงหาความรู้ โดยส่วนใหญ่แสดงออกถึงการรับรู้ของคนในพื้นที่ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นสัญญาณทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องแสวงหาความรู้เพื่อหาทางที่ดีให้กับชีวิต

ตาราง 4.17 จำนวนและร้อยละ ของความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสื่อต่างๆ (N=146)

ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสื่อต่างๆที่มีประโยชน์ต่อการเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษมากน้อยแค่ไหน	จำนวน	ร้อยละ
- มีประโยชน์มากที่สุด	127	87.0
- มีประโยชน์มาก	2	1.4
- มีประโยชน์ปานกลาง	17	11.5
- มีประโยชน์น้อย	0	0
รวม	146	100

จากตาราง 4.17 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้รับความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสื่อต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อการเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ ในระดับมากที่สุด ซึ่งทำให้ทราบกระแสแห่งการให้ข้อมูลและการตื่นตัวให้สำคัญของพืชผักปลอดสารพิษในยุคปัจจุบันค่อนข้างจะไปสู่ทิศทางที่ดีในอนาคต น่าจะมีการแสวงหาและได้รับความสนใจเป็นประโยชน์ ในเรื่องการเลือกบริโภคพืชผักปลอดสารพิษมากขึ้น

ตาราง 4.18 จำนวนและร้อยละ บริเวณบ้านหรือพื้นที่ของท่านมีการปลูกผักพื้นบ้านหรือผักปลอดสารพิษไว้บริโภคเอง (N=146)

บริเวณบ้านหรือพื้นที่ของท่านมีการปลูกผักพื้นบ้านหรือผักปลอดสารพิษไว้บริโภคเอง	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มี	2	1.4
- มี	144	98.6
รวม	146	100

จากตาราง 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีบริเวณบ้านหรือพื้นที่ของท่านมีการปลูกผักพื้นบ้าน หรือผักปลอดสารพิษไว้บริโภคเอง เป็นจำนวนมากแต่เนื่องจากไม่เพียงพอต่อการบริโภคซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีการนำมาปรุง คงสอดคล้องเรื่องวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปสู่สังคมเมืองทั้งอาชีพรายได้ ไม่มีเวลาที่จะปรุงอาหารเองที่บ้าน

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจในความหมายของคำว่า “ปลอดสารพิษ” คือ ผักที่ไม่ใช้ยาฆ่าแมลงและไม่ใช้ยาปราบศัตรูพืชทุกชนิด แต่ใช้วิธีอื่นๆ ที่ปลอดภัยแทนเป็นคำตอบที่มากที่สุด ส่วนระดับความรุนแรงมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างคิดว่าจะเกิดการสะสมในร่างกายจะก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการอบรมเรื่อง โครงการพืชผักอาหารปลอดภัย ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาล ตำบลท่าศาลา หรือรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ จากวิทยุและโทรทัศน์ วารสารและสิ่งตีพิมพ์ และบุคลากรทางสาธารณสุข เช่น แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข วารสารและสิ่งตีพิมพ์ และญาติ/เพื่อน เป็นต้น รวมทั้งกระแสนิยมการบริโภคที่กำลังกระแสนิยม ส่วนการบริโภคผักพื้นบ้านหรือการปลูกในบริเวณบ้านหรือพื้นที่ของตนเองเก็บไว้บริโภคเองค่อยๆ ลดลงตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมและวิถีชีวิตในปัจจุบัน

4.5 ความเป็นบริบทของพื้นที่

พื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลามีการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการสื่อสารและคมนาคมซึ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก มีการนำเอาวัฒนธรรมตะวันตกพร้อมทั้งระบบการผลิตเพื่อการขายมากขึ้น พื้นที่ทำกินส่วนใหญ่อยู่ในความครอบครองของนายทุนเช่น โรงแรมศูนย์การค้าและที่อยู่อาศัย ทำให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง (วัฒนธรรมตะวันตกและตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย, ศิริพร ดาบเพชร คมคาย มากบัว และประจักษ์ แป๊ะสกุล, 2551) ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมบริโภคอาหาร และความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ต้องพึ่งพิงอาหารจากระบบตลาดมากขึ้น วิถีชีวิตเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมในชนบทสู่สังคมเมืองและระบบการผลิตแบบใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการผลิตทางการเกษตร กระบวนการแปรรูปอาหาร การเก็บรักษาและการบรรจุภัณฑ์ มีการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืชและสารเคมีสังเคราะห์มากขึ้น มีการแสวงหาความสะดวกสบายในการซื้อ

อาหารที่ง่ายต่อการปรุงและประหยัดเวลา ความรู้ที่ได้รับก็มีความหลากหลายตามสื่อต่างๆ ซึ่งมีการเผยแพร่อย่างกว้าง ทั้งทางด้านสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ เว็บไซต์เกี่ยวกับข้อมูลผักปลอดสารพิษ หรือการจัดการเรียนการสอนโดยผ่านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ในสถาบันการศึกษา ซึ่งนักเรียนและเยาวชนเหล่านี้ได้นำความรู้มาเผยแพร่แก่ผู้ปกครองของตนเอง และที่สำคัญก็คือการจัดการจัดนิทรรศการให้ความรู้ในห้างสรรพสินค้าหรือแหล่งจำหน่าย หรือ ณ สถานที่ที่เป็นจุดศูนย์รวมของหมู่บ้านหรือชุมชน ก็เป็นการเผยแพร่ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ อย่างแพร่หลาย แต่ถึงกระนั้นความรู้เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษก็จำกัดในกลุ่มคนหรือครอบครัวรักสุขภาพ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เท่านั้น

ดังนั้นควรมีการเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนให้มากขึ้น โดยผ่านสื่อต่างๆ ตามชุมชน เช่น รูปภาพ โปสเตอร์ เสียงตามสาย การจัดนิทรรศการหรือการสาธิตการปลูกพืชผักปลอดสารพิษในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องโดยการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อการผลิต พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการผลิตและแหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษในพื้นที่อย่างทั่วถึง สะดวก เข้าถึงได้ง่ายและเพียงพอในพื้นที่ต่อไป